

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
Slovenskej republiky

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou kráľa Svätopluka Šintava
Názov projektu:	Šintava- moderná základná škola s veľkomoravskou tradíciou
Kód ITMS projektu:	26110130112
Aktivita, resp. názov seminára	1.1 Tvorba a inovácia vzdelávacieho programu školy

ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka Šintava
Školský vzdelávací program
ISCED 1, 2

UČEBNÉ OSNOVY

DOPRAVNÁ VÝCHOVA

Vypracované podľa: Tematický plán dopravnej výchovy žiakov základných škôl na detských dopravných ihriskách, ŠPÚ 2006

Vypracoval: PaedDr. Martin Bodis, PhD.

1. Charakteristika prierezovej témy

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti, cestujúci v prostriedkoch hromadnej alebo osobnej dopravy a pod. Okrem pozitívnych stránok má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Neúmerný je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo tematiky Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov – pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

2. Ciele prierezovej témy

Ciele dopravnej výchovy na ZŠ sú zamerané na všetky tri oblasti osobnosti žiaka, na oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať. Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií:

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- formovať mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- osvojiť si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, ako chodec, cyklista, cestujúci (spolujazdec),
- naučiť deti pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

3. Obsah učiva prierezovej témy

Učebné osnovy dopravnej výchovy pre základné školy obsahujú učivo dopravnej výchovy v jednotlivých predmetoch (napríklad: prvouka, pracovné vyučovanie, vlastiveda, ochrana človeka a prírody) v rôznych ročníkoch tak, aby žiaci zvládli základné pravidlá pre chodcov najneskôr do 3. ročníka a od štvrtého aj pravidlá pre cyklistov.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 8/2008 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov stanovuje cyklistom minimálny vek pre samostatnú jazdu na cestách. Osoba mladšia ako 10 rokov smie na ceste s výnimkou cestičky pre cyklistov, poľnej cesty, lesnej cesty a obytnej zóny jazdiť na bicykli len pod dohľadom osoby staršej ako 15 rokov, ktorá je dostatočne spôsobilá, aby na ňu riadne dozrela. Tento vek väčšina žiakov dosahuje v 4. ročníku základnej školy. V ďalších ustanoveniach zákona sa stanovujú i ďalšie podmienky ako napríklad dostatočná telesná a duševná spôsobilosť, v potrebnom rozsahu ovládanie jazdy na bicykli (riadenie vozidla) a ovládanie predpisov o prevádzke na pozemných

komunikáciách. Splnenie uvedených podmienok však žiadny cyklista v zmysle zákona nemusí preukázať dokladom o absolvovaní príslušnej skúšky.

Výchova a vzdelávanie v oblasti zvyšovania bezpečnosti v premávke na pozemných komunikáciách (ďalej len „dopravná výchova“) a realizácia praktického výcviku žiakov základných škôl (ďalej len „praktický výcvik žiakov“) na DDI sa tak stáva veľmi dôležitou súčasťou výchovy a vzdelávania na základných školách.

4. Realizácia prierezovej témy

Prierezová tematika sa realizuje v špecializovaných kurzoch počas alebo na konci školského roka.

1. a 2. ročník základnej školy

Počet vyučovacích hodín: 1 hodina dopravnej výchovy a 2 – 3 hodiny praktického výcviku žiakov v školskom roku. Pri praktickom precvičovaní získaných vedomostí a simulovaných situácií na DDI je vhodné zabezpečiť prítomnosť dopravného policajta.

Obsah dopravnej výchovy tvoria základné pravidlá cestnej premávky pre chodcov v zmysle zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 9/2009 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Praktické precvičovanie v 1. ročníku získaných vedomostí v simulovanej situácii na DDI v roli chodcov:

- nácvik ako byť videný (deti sú menšie ako dospelí),
- nácvik bezpečnej vzdialenosti od prichádzajúceho vozidla,
- nácvik zorientovania sa v dopravnej situácii,
- chôdza po chodníku, chôdza po ceste,
- prechádzanie cez cestu na priechode pre chodcov/mimo priechodu,
- prechádzanie cez cestu na križovatke s prevádzkou riadenou svetelnými signálmi alebo pokynmi policajta,
- prechádzanie cez cestu na križovatke s neriadenou prevádzkou,
- iné podľa tematického plánu, ale aj uváženia vyučujúceho.

Praktické precvičovanie v 2. ročníku získaných vedomostí v simulovanej situácii na DDI v roli chodcov a pasažierov:

- nácvik primeraného a bezpečného správania (pripútanie, resp. sedačka a podobne),
- nácvik vystupovania z auta a autobusu,
- chôdza po chodníku, chôdza po ceste,
- prechádzanie cez cestu na priechode pre chodcov/mimo priechodu,
- prechádzanie cez cestu na križovatke s prevádzkou riadenou svetelnými signálmi alebo pokynmi policajta,
- prechádzanie cez cestu na križovatke s neriadenou prevádzkou,
- iné podľa tematického plánu, ale aj uváženia vyučujúceho.

3. ročník základnej školy

Počet vyučovacích hodín: 1 hodina dopravnej výchovy a 2 – 3 hodiny praktického výcviku žiakov za školský rok. Pri praktickom precvičovaní získaných vedomostí a simulovaných situácií na DDI navrhujeme zabezpečiť prítomnosť dopravného policajta pri špecifikovaných nácvikoch dopravných situácií. Poskytované informácie odporúčame rozšíriť o základné informácie o

činnosti Policajného zboru a jeho príslušníkov pri vykonávaní dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky a konaní, o dopravných nehodách s praktickým nácvikom výkonu oprávnenia policajta (kontrola osôb, zastavovanie vozidiel) Vhodnou formou by mohla byť beseda s policajtom.

Praktické precvičovanie získaných vedomostí v simulovanej situácii na DDI v roli cyklistov:

- používanie ochrannej prilby a jej význam,
- základné prvky techniky jazdy na bicykli,
- nácvik zručnej jazdy na bicykli,
- nácvik primeraného odstupe od vozidiel (najmä pri odbočovaní vozidiel)
- nácvik „slepého uhla“ (vodič nevidí všetko okolo vozidla)
- iné podľa tematického plánu, ale aj uváženia vyučujúceho.

4. ročník základnej školy

Počet vyučovacích hodín: 2 hodiny dopravnej výchovy a 3 - 4 hodiny praktického výcviku za školský rok. Pri praktickom precvičovaní získaných vedomostí a simulovanej situácii na DDI navrhujeme zabezpečiť prítomnosť dopravného policajta pri špecifikovaných nácvikoch dopravných situácií.

Obsah dopravnej výchovy vo 4. ročníku základnej školy je zameraný na oboznámenie sa s bicyklom. Technická časť vybavenie bicyklov a podmienky prevádzky na pozemných komunikáciách.

Praktické precvičovanie získaných vedomostí v simulovanej situácii na DDI. Bezpečný šport na kolesách:

- vychádzanie od pravého okraja vozovky, jazda pri pravom okraji vozovky, postupné zastavenie pri pravom okraji vozovky, vchádzanie na vozovku z miesta ležiaceho mimo cesty,
- jazda v obojsmernej premávke,
- obchádzanie prekážky,
- prechádzanie nebezpečných miest a úsekov,
- predchádzanie vozidiel,
- jazda v skupine,
- jazda cez križovatku s riadenou prevádzkou - vyznačenú dopravnými značkami,
- jazda cez križovatku s cestami rozlíšenými dopravnými značkami na hlavnú a vedľajšiu,
- jazda cez križovatku ciest nerozlíšených dopravnými značkami,
- odbočovanie vpravo/vľavo,
- jazda v kruhovom objazde.
- minimálna inštruktáž bezpečnej výbavy a oblečenia na bicykel, korčule, skateboard,
- jazda zručnosti cez malé prekážky,
- ukážky bezpečnej jazdy.

5. ročník základnej školy

Počet vyučovacích hodín: 1 hodina dopravnej výchovy a 2 hodiny praktického výcviku za školský rok. Pri praktickom precvičovaní získaných vedomostí a simulovaných situácií na DDI navrhujeme zabezpečiť prítomnosť dopravného policajta pri špecifikovaných nácvikoch dopravných situácií.

Organizácia výcviku na DDI

(1) Praktický výcvik žiakov základných škôl na DDI sa realizuje podľa tematického plánu.

(2) Súvislá výcviková hodina trvá 45 minút. V skupine je najviac 25 žiakov.

(3) Výučba a praktický výcvik žiakov základných škôl na DDI sa zameriava predovšetkým na:

a) vekovú skupinu chodcov (žiaci 1. – 3. ročníka základnej školy)

b) a skupinu začínajúcich cyklistov (žiaci 4. - 5. ročníka základnej školy).

(4) Výcvik na DDI môžu viesť len náležite pripravený učiteľ, ktorý žiakov na DDI sprevádza a odborný pracovník zabezpečený prevádzkovateľom DDI. Obaja spravidla po vzájomnej dohode obsahovo a metodicky spolupracujú.

(5) Za obsah a kvalitu výcviku na DDI v rámci povinného vyučovania a plánovaných výchovných činností a bezpečnosť žiakov zodpovedá príslušný učiteľ a odborný pracovník DDI zabezpečujúci praktický výcvik žiakov v zmysle tematického plánu.

5. Použité zdroje:

1. Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

2. Vyhláška č. 9/2009 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.